

Республика Саха (Якутия)
Вестник Якутского-Саха информационного агентства

САХА-НОВОСТИ

ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ СОХРАНЯЮТСЯ: ГЛАВА ЯКУТИИ ПОДВЕЛ ИТОГИ УХОДЯЩЕГО ГОДА

Якутия занимает уверенные позиции по многим ключевым показателям на международном и федеральном уровнях. События, происшедшие в мировой экономике и геополитике, оказывают прямое влияние на развитие региона. Об этом на сегодняшней пресс-конференции заявил Егор Борисов, подводя итоги уходящего года.

О влиянии геополитических факторов на развитие Якутии

«В мировой политике и экономике происходят существенные изменения, которые влияют на деятельность крупных предприятий, работающих в Якутии. Это касается и мировой промышленности, добычи угля, золота и так далее. В ходе поездок в Китай и Японию в составе делегации под руководством Президента России Владимира Путина мы пообщались, насколько развитие республики связано с международной обстановкой», — сказал Егор Борисов.

Ил Дархан напомнил о сокращении потребления угля в Китае, которое связано с поставками якутского топлива в страны АТР: «Сейчас мы наблюдаем, что эти рынки начинают оживать. Республиканские власти настроены поддерживать угольную промышленность, чтобы получить больше доходов в бюджет».

По его словам, вектор взаимоотношений с зарубежными странами меняется. В последние годы активно развивается сотрудничество с КНР. «Президент России тоже делает ставку на Японию. Это способствует выстраиванию деловых связей на

уровне субъектов двух наших стран», — подчеркнул Борисов.

О взаимоотношениях с федеральным центром Егор Борисов отметил, что Якутия стремится к участию в большинстве федеральных программ: «Мы выступаем за более активные мембранные отношения. Накануне в Москве с министром финансов России обсуждали вопросы развития компании «АЛРОСА». Кроме того, мы обосновывали сложность и затратность ведения хозяйства в беднейших организациях с учетом природно-климатических особенностей и факторов, характерных для регионов Севера и Дальнего Востока. Все это приводит к постоянному доказыванию. Сегодня мы должны занимать более четкую и активную позицию в этом плане».

Положительные дела в республике

Давая оценку текущему состоянию дел в регионе, Егор Борисов сообщил: «Положительные тенденции в целом сохраняются. Это самое главное». Отмечается рост вложений в экономику, выполняются все социальные обязательства, привлекаются инвестиции. «Старается минимизировать влияние негативных факторов на фоне санкций. Этого удается достичь», — сказал он.

«Мы живем в богатой республике, в подземных недрах которой очень много полезных ископаемых. Наше благосостояние зависит прежде всего от того, насколько полно и грамотно эти ресурсы будут использованы. Просто монета и ничего не делать, мы проблем не решим», — подчеркнул Ил Дархан.

Кроме того, определенное беспокойство вызывает вопрос занятости малочисленных категорий населения. «Особенно это касается многодетных семей. В целом по республике среднемесячная зарплата составляет около 58 тысяч рублей. Но в сельской местности для сохранения независимых категорий граждан сложилась довольно непростая ситуация. Необходимо персонализировать оказываемую со стороны государства помощь, чтобы проблему решить. Все это заставляет думать и искать пути выхода из ситуации», — резюмировал Борисов.

Автор Руслан Басильков.

Тыһы боппуруос

СИР ДОКУМУОНУН ОНОҔТОРОҔО ТИЭТЭЙИН

2016 сыл ыам ыйын 1 күнүгэр 119 №-дэх «Уһук Илин гектар» федеральный сокуон олоххо киирбитэ. Бу сокуонна тирэйдэр, алтынны 1 күнүгэр Саха сирин бары олохтоохторо «Федеральный информационный систем» картатыгар аһаҕас турар сир участкаларын бэйэлэрэ талар ылар кыахтаммытара.

«Уһук Илин гектар» докумуонун сир участкаларын илгиртэр. Быйааран эгэһэ, 2007 сыл, от ыйын 24 күнүгэр «О государственном кадастре недвижимости» диир 221 №-дэх Федеральный сокуон ылыллыаҥ иһин уонна туһайылыбыт сокуон уларытылара олоххо киирэр кэмгэр оноһуллубут сир участкалар «Ранне учтенные земельные участки» диир ойдобул баар буолбута. 2010 сыллаахха МСК-88 (местная система координат) уонна СК-42 (система координат) диир координаттар оноһуллубуттарыттан сир участкалар федеральный картага көстөр буолбуттара. Маныаха, 2010 сыл иннинэ оноһуллубут кадастровый паастардар усулуобунай координаттаах буоланнар, федеральный картага көстүбэт, сир участкалар буолан хаалбыттара. Онон сир участкаларын хаһаайыттары сирдэрин иккис этэр оноҔторор түбүккэ түстүлөр. Ону ойдоон турар, быйааран 1 күнүгэр диир болуохтоом, сирдэри дьоннор уведомление суруйаннар, олохтоох дьаһалта федеральный информационный системгэ киирбиттэ. Уведомление оноһуллубутун түмүгэр, эи сирдэ «Босхо гектар» сокуонуттан 6 ый устата көмүскэлтээх буолар. эи эбэтэр 2017 сыл муус устар 1 күнүгэр диир. Иһилик олохтоохторо уведомление оноҔторолорун иһилик дьаһалтага уонна землеустроитель сүрүтүбүтүлэрэ. Сирдэри уведомление оноҔторбунгар 6 ый устата сирдэри регистрациялар кыахтанарын», — диир улуус муниципальный бас билии, баһы-дуоһу хопуруулуур комитет председатели Р.Р. Давыдов сийилии кэлээтэ.

Сир — иһилииһи түрүт бэйи. Аһаҕас ахсааннаах хопурууларга сир боппуруоһа орудук сыһынык турар. Сир дьыһтык хаһаайына эрэ буолуохпутун, ханнык даҕаны килии диир кутталы үөскөтүлүлэрин ойдоон турар, сирдэрин көдүүтүтүк туһанарга дуулуһуоҕун.

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ.

Сага тутуу

“ДОРОЖНИК” ТЭРИЛТЭ САҢА ДЬИЭЛЭННЭ

Сахабыт сирин күннүк илгэмэн сирдэри-уоттар тыһылыччанан биэрэстэлээх суоллар, дьон-сэргэ тэһини-күөн айаанын чэпчэтэр сыаллаах оноһуулар. Чурапчыга айаан суолун тутар, көрөр-иһэр тэһини-күөн, өрөспүүбүлүкэбитигэр, улууспуттар, иһилии-күөнүгэр биэр бастыһы үлэһиттэрдэх, бары күн туттар тэһини-күөнү — “Дорожник” ХЭТ буолар.

Тэһини-күөн муһууһун уураҕынан, саҥа дьыһыи олоххо киирэрэрэ быйаарынан, 2013 сыллаахха түмүк тыһылыччан, 2014 сыла “Дорожник” ХЭТ гене-

ральный директэри Гаврил Гаврилович Владимиров уонна “Профстрой” тэһини-күөн бэрэстэһи-тэ Р.А. Захаров салайылыынан бастаах аһаҕас түлүһүлүбүтэ.

Быйыл ахсынньы 22 күнүгэр “Дорожник” ХЭТ баараҕай, сылаас, сырдык саҥа дьыһыи күннүк бэйитин үлэһиттэригэр, муһууһу ыалдьыттарга тэһини-күөн арыйда.

Үөрүүтүк быйыһы-майыга Саха Өрөспүүбүлүкэтин транспорту уонна суол хаһаайыстыбатыгар министри-стибэтин аһаҕынан Н.Н. Попов, “Халыма” федеральный трасса управлениитын начальнигы солбуйааччы Л.А. Демченко, улуус баһылыгын тутуу боппуруостары-гар солбуйааччы В.М. Перминов, Чурапчы иһилии-күөн баһылыгын бастаах солбуйааччы А.Г. Егоров, СӨ Бочуоттаах суол тутууһун, “Дорожник” ХЭТ генеральный директэри Г.Г. Владимиров аһаҕы кыһыл дьыһыи бастаах.

Кэлбит ыалдьыттары саҥа дьыһыи биэрэһи эгэһини күрүтү сыһыан көрдөрүлүтэр, онуока СӨ суол хаһаайыстыбатын Бочуоттаах үлэһиттэ, 2003-2012 сылларга тэһини-күөн салайылыынан үлэһиттэ Ф.С. Чичигинов

“Дорожник” тэһини-күөн истэригэ-тэһини-күөн үлэһиттэригэр, бэрэстэһи-тэ уонна салайылыы П.Г. Владимиров иһилии-күөн эһирдэһини-күөн.

Маны таһынан кэлбит ыалдьыттар тэһини-күөн дьыһыи таһыгар улууска суол тутар тэһини-күөн түрүтүгэммитэ 65 сылыгар аһаҕас уурулуубут сыһыан таһы уонна бастаах суол көннөрөр прейдери эһаҕас быйыһынан туруорбуттарын сэрэһи көрдүлөр. Ити курдук, улууспут биэр

улахан тэһини-күөн үлэһиттэригэр саҥа тутууһун үлэһиттэри, бэрэстэһи-тэ уонна салайылыы П.Г. Владимиров иһилии-күөн эһирдэһини-күөн. Үлэһит таһаарылыаһын, туруоруммут сыһылыһын тэһини-күөн тэһини-күөн хопуун, туруу үлэһиттэрдэх тэһини-күөн буоларытын улуус дьыһыи үлэһиттэригэр сыһылыһыт, ыһаҕыт.

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ.

М.А. МАКАРОВА,
ИБК *metaphorika*.

төтүрүрүмүнн. Үлжн тсжрд «СК-Анжн» ХЭГ. ҮБ

Айылда харыстабылгылар министэрибэниһи көнүө бирэги бөбөгүтүү туһаанаах программалар кылтан, үлэни тэрийиэхпит. Нэһилиэк иһигэр таастааһын үлэтэ салты ыһыһыаа. Нэһилиэкпит иһигэрэи кайы унуохтарын күрүүтэрин сөргүүтүгэ үлэни тэрийиэхпит. Салыамаа оуруот аһын комплексын тутуу сайыһаары үлэтэ салыамаа. Эбэх олоххотро бэриһибит сирдэрэ уот ситимин халбуурта үлэни тэрийиэхпит. С.А. Новогородов аһыһын уулуссаны үбүтүөйүк дьаһаллар чэрчигэриниң суолун оторукхут П.П. Прокопьев аһыһын уулуссаа эбэх олоххотро бэриһибит уһаайбаларга Саха Республикаһын Ил Дархаһын ыйааһар олоххотун, суолун оторууга үлэһиэхпит. “Хаарбах дьыһтэн көһөрүү” программаа салыанар түгэнигэр, хаалыгы 63 уопсай дьыһыт олоххотро сана дьыһа көһөлүөтүр үлэһиэхпит.

“Чурагчын нэгжлэг” МТ-ийн дарга, депутат Л.Сүхбаатар

Председатель наследного Совета
Попов Е.В.,
Глава МО «Чурачинский наслед»
Саргсян С.А.

Суммарная инвентаризационная стоимость объектов налогообложения, умноженная на коэффициент-дефлятор (с учетом доли налогоплательщика в праве общей собственности на каждый из таких объектов)	Ставка налога %
До 300 000 руб. (включительно)	0,1
Свыше 300 000 до 500 000 руб. (включительно)	0,3
Свыше 500 000 руб.	0,6

**“ЧУРАПЧЫ НЭҢИЛИЭГЭ” МУНИЦИПАЛЬНАЙ ТЭРИЛЛИИ 2016 СЫЛГА
БЫШПЫТ ҮЛЭТИН ТҮМҮГЭ**

(БАҢЫЛЫК С.А. САРГЫДАЕВ ОТЧУОТТУУР ДАКЫЛААТЫТТАН)

Бу сэт ахсынныг 1 күнлээсн тургууца, хаагайыстыбаннай куннэгэ киирбитинээ, Чугагны нэһилэгин олохтоокторун уоскай ахсаана 10465 куннэгэ тэпэстэ. 194 оро тороолуно, 45 кили олохон туорааһына, 73 ыал буолуу, 67 араахсы болготтэнээ. Битэсийдэгэх ахсаана - 3003, доруубуйуһун хааччастаах ахсаана - 592, онтон оҕото - 90. Урбааннныг - 344. Хаагайыстыба ахсаана - 3179. Быыбардааһыта - 6353. Бу сыта куннэгэ киирбит килини пропискатын бэрэ-бэргэстэнэ, турбаата дьону пропискада турорторарга үтүс үлө ыһтылына.

Тыя ханайыстыкта

Чурагч, нийлмэл ахсынны 1 күлүнзэби туруун, 5 баянний, 182 югэх хахайны астыбалар сүеһү уонна сылгы туталлар. Ынах сүеһү уонсай ахсаана - 995 тобоҕо тэпэстэ: Ол иһигин аһаар ынаҕа - 357. Сыл устата - 225 нэһэрий торообут; дыйлабыай ыыһада - 63%. Сылгы ахсаана - 770, бигэ - 540, түрүк - 394, дыйлабыай ыыһада 72%. Быйыл 2014,4 тонна үтүт туттарылынна, ол быһаатан 65% эрэ ылар. 81,2 тонна эт туттарылынна. Нэһилээк үрдүгүн 238,53 тонна хоруоска, 253 тонна араас сүрүөг аһа хому-йулуна. 1908 тонна от баһамыһа, быһаан толорулуна. Хату улуустарга аһаҕа 50,0 тонна от отгонно. Хаҕасыттан 1 малуһун суумаҕа 8 тобо племена кой тыһы тингэһо көпө, 5 чааһы үй ыһаҕа түгүстүлүнө.

Билгил икөө халхалыстыба СӨ Тша халхалыстыбатын 1.5 мотуууноттох транын блары ситтиситер. Ол курдук, Александр Афанасьевич Яковлев отуруот аһын үүнэриниен дларыктаптар. Садьыма алааһытар икөөттипия туттан отурур, помидор үүннотто, 3 га сирго халхалыста, хортуоси аста, МПЗ тыраахпир ыһына. Едотоя Николаевна Таньина халон туттан уотуга 54 тобо сүөһүтү аһыласта уонна 38 тобо сыһыны кысыаха килтэрэ.

Садьма агрокомплекс олоһулууттар ирдэр үтэ ыһылына. ИИ Яковлев А.А. нонго 250 кэм тегинда олоһулуна, 2 та илээхх баһына курустунна.

Даналга Чураглы нийлэмжтэй депутаттарын Сүбэтин хягта явца сибээстэйхэн үргэлсэн кэгдэ. Ахсынны мйга дээрн Сүбэ бэлээннэх 7, уочараты талһын 7 сосонгы, 6 президумы тэрийн хыгта. Нэһилэк сайдарыгар тууламмыг 46 богпурус көрүлтэн, быһаарыи ыһылһана. Ордук мөккүрөк быһаарсыиһах богпуруһунат арыты апыльыр сирдери быһаарыи буолта. 2015 с. алтынны 15 күнүгэр 151 Мэдөк быһаарыи ыһыллыбыта. Федеральнай сонсоннар улартыиһарынан бу сылга түрт төгүл ити богпуруска эрилтөн үлэтэпитар. Нэһилэк иһигэр бары үөрөк, дарубуйа, спорт, культуура тэрилтэриттэн усна дьон элбөсхик мустар (пловцы, паверы) сирдориттэн арыты апыльыр маһаһыннар 700 м тэйиччи буолалутара депутаттар быһаарыиһарынан слөхсө киридэ. Бөлөгүн арыты Чураглы сөнөөмжтөн таһыгар кластерга эрэ апыльыр үсөлүбуһата тэрийинэ.

Биір дөйүмдүктөрдүн үй-життер сыяктуу санаттарына
либиг уулусаларга Семен Андреевич Новиколов, Иван
Никласевич Винокуров, Василий Петрович Харитонов
аштара ажал дүңгөлүмөн иштетилип жатат.

Нәһийлзк сайларыар кылалтарын иһин 3 киһи
„Нәһийлзк бочуоттаах олохоого“ аатары ылымнар.
Нәһийлзктүөсү нилиилэр “Тоҕус томтор” анал баһиэтин 11
киһи ыла.

2016 сэлгя бигэрэгшилэбигт бидмэт дэхүгә - 80 085,37 тнһ. солк. Ол ийитгэн байбигт: килтерәр дэхүсүпүт - 26 655,29 тнһ. солк. 2016 сыл бүтүүтүгәр бидмэтһыг дэхүсүпүн бышанаа 380 204,06262 тнһ. солк., ол ийитгэн байбигт килтерәр дэхүсүпүт - 26 655,29 тнһ. солк. Былаан туслуора, ороскуот быланаа 380 652,49303 тнһ. солк. буолла. Федеральнай, республикаларга программаларга үлсүдөн, бу 2016 сылга 300 118,69262 тнһ. солк бидмэтһылгар эбий килт.

«Сахам сирэ – 21-с үйөбү» бүтүн республикатаагы үтүө дьалаа хамсааһынынан 4 квартираларх дьао тутууттар 2

686,43 тыс. солк., муниципальный бюджет 2 686,43 тыс. солк. VII квартал.

Нәтижелік диаграммда 2013 сыттан «Переселение граждан из аварийного жилищного фонда на 2013-2017 годы» республикатадағы жалпырыстанх программаға қытылған, быйғы 265 856,5 тьһ. сәлх, харғы саға таас дьңгәстр тутулуларьарх қолысхххх. Ол иһнгәтх федеральнай бьдзетхтан 170 652,5 тьһ. сәлх, республикатадағы 95 204,0 тьһ. сәлх, муниципалынайтан 3 259,6 тьһ. сәлх.

2013-2015 саяларга муниципалый тэришингэр комплекснай сайдылырын программаларын 5 000,0 тын. солк. көрүлүнө. Ол ичингэн 2 000,0 тын. солк. Сима Сергеев аатын уулусса сулун өрөмүсүгэр, 2 000,0 тын. солк. бастаан, иккис кварталга тротуар өнөрүгүгэр, 1 000,0 тын. солк. уулусса устун өрөмүсүгэр карулушө. Программага эбии угуута (софинансирование) 100 тын. солк. сайынты комгэ көрдүгү үлүшгэр туттулуна. Республикагаы бюджеттэн Яковлев аатын, Октябрьский уулуссалар өрөмүсүгэр 2 000,0 тын. солк. көрүлүнө.

Республикада Благустройство сыланын тэтигинизток пуунары тупсарып огоруута үс сылтаак былангынан 4 500,0 тын. солк. суумалак субсидия корупуно. Бичаты патриотическай иигиз программанын 1 297,08 тын. солк. суумалак субсидия берилинэ. Доруубуйаларынан иккен кештик дьон сыгдар усулбууларынан тупсарынан 232,76 тын. солк. корупуно, олуктоок бистенгитин 200 тын. солк. эбии угулунна. Дьон кылларын ыарыларын тохтоуута 580,7 тын. солк. корууту-харайылыта суох сыгдар дьон кыллар ахсаанынын бэрэстектэринин 500,0 тын. солк. корупуно. Суоһу атылыаһыныгар 1000,0 тын. солк. атына.

Улуу уюна тэрилэк субутилизиринэн 9570,2 тыһ. солк. улуус бюджеттан күүрэт. Ол нийтинэн 2000,0 тыһ. солк. отуубус ыьтылынна. 2000,0 тыһ. солк. тыа халыһыспабатын сайылларыга, 5570,2 тыһ. солк. тэрилэк кыраанысатыц, сирин былааннааһынта, кадастровай үлэлэри ыьтыгыга түбүтүннэ.

Социальной политики отдела

«Айыл»-ын Сэлэнгэлэй кэнигээр 2016 сэлгэ 21 кэни үлэсэн кээтэ. Салайагчны - Руслан Викторович Улишневий. Сэлг устатгар муниципалитетий сурдурлан 331 тэрэһини бэлэвнэммэтэ, 314 аргас тэрэһини ылталанна. Сэлг устат тэрэһиниэргэ барьта 36 437 кэни сарьгта. 82 төлбүрүсх тэрэһини бэлэвнэммэлгтан 48 ылталанна. Арны дьылгитэр сэлг устат 197 снэгэн-туому тэлорүү, арчылалһын усна дэ аргас дьалалтар 8419 кэниин хабан ылталаннлар. Улэсэн кэнт хабаннаах тэрэһиниэргэ – “Алаас Айкэлэ” ыһаах, “Зуралгы күнэ” үрдүк талһына ылталаннлар. “Айыл»-ын Сэлэнгэлэй кэнигэ 900 000 солк үбүкитэрэргэ бэлэвнэммэлгтан 921 542,37 солкубайн киглорон, бэлэһын 102,3 % тэлорю.

Бу сэлга барьга 20 араас жуулуоктарга, түмсүүнүргэ 225 юлһи дьарыктанна, ол иһингэн Арны дьаһлэгэр 10 жуулуок уонна түмсүү 178 юлһини түмэн үлэстэттөр.

Улус сыйын П.Е. Бараксанов атынан Күлтуура уюна сыйлаштырарга кыргыздын илгирки-сагадан үлгүсүн билет. Сыйын анын паарка сыйлыгытар сапаттан-сана аттракционнары ылабыт. Олукрудук, бийыл 382 188 солк, харыны тегилтик дйахалата убулган, пааркага 7 м зонтих бассейнах 3 уу шарын, үрүлөр багука 2 сана сыйын нусулум, 4 улукан куулданы усын соруун утагы апылыгырға холодилыныгы ылабыт. Паарка бийлыгы үлгүн сезоннар барыта 3561 кийин хабан 6 көрүп ого (аттракцион) үлгүн, барыта 199000 солк, харын кинрон баанна туттаралыны.

Афанасий Кирикович Софронов — заведующий культурно-спортивной комплекс

2016 жылғы 7 сәуірде ұлпаттың: оқу-теннис, дубай, саяхат, ОФП (общая физическая подготовка), фитнес-аэробика, ГЕН-СИН-КАН ниништі еңбектің біріншісіне қатынасты.

Чурагчы юбилейин тэрэгтээрин ТОС-тарын икки ардыларыгар комплекснай спартакиадалара бытылынылар. Ону табынан кыбылы аттары, Эфе, Улэ,

Сомогдохуу уонна Кыайы күнүн бэрээдигиньхстара, «Алмас Айхал» ыһыахка республикатаагы аһаас, С. Алексеев кэриэйигэр, Тобус томпор ооннуулар» кураактанин, Обо комүскэтин күнэ, Чурагчы талаттароһонигэрэ ыһтыһыныылар.

КСК арчиын саалын салгытыг, тренажерий саала ис турутар уонга дууһай хоско оромун улаһар бардылар.СӨ Спорка министрествотун конкуртулар кыттан таһардыа турар 1 номгуһай эти-хааны эрийэр тренажерий станоктары ылары ситистибит.

Бу станоктар 2017 жыл сайынлар П.Е. Бараксанов атынан пахтада туруускара А.К. Софроньев атынан КСК-да жыл устата бериле хелбосон 16041 киши сырылга.

Чуригын тэвчлэлийн ТОС-гарын нхэн ардьял-
гар сэл устга барар спартакиада чэрчигтэни
ьльгьльньшвар:

1. Аја күрөсө
2. Канат тардылыгы
3. Таны күрөсө
4. Дарт
5. Салттан сакталып калган
6. Хабылык, хадымсык
7. Оңолорго футбол
8. "Мама, папа и я, мы сдвинули семью" күрөсгөһүн
9. "Эр мүүс" мүүс алыштыгы күрөсө.

Бир хамгаалдаг 46 киши, урсайга 322 киши кыттына. ТОС-тан ивон ардыларыгар ыттылыбыг кургас кайыгыттар улуусага, республикага курганын орт кыттынылар. Тагта улуун Чымгайы кыттыныгар ыттылыбыг Ага кургэр «Монодекай» ТОС-тан Степан Дмитрий Ильич улуун Айгалыан кыттынылар, «Мама, папа, я - спортивная семья» курганын Василий Васильевич, Надежда Ивановна, Арал, Лилина Лукинич «Монодекай» ТОС-тан кыттыны ыттылар. Дорубуйларыгар ханчактаах ооруох дуо кургэтэр ивон ардыларыгар ыттылар «Мама, папа, я - спортивная семья» кургас Гивел Степанович, Татьяна Семеновна, Лена Дьячковайдар «Монодекай» ТОС-тан кытты, республикага 2-с миско буолулар.

Тэрлэгдэр нэвч арууларынхааг снаргаж, хуульчиллыг хүрэхгэнийг:

1. Каяк-тардылыкта
2. Остуур теннисте
3. Дзюдо
4. Саахымат
5. Саахыбон
6. Саахымат саахымат ылымы
7. Минн-футбол
8. Биллтон
9. Эстафета

Биір хамандыда 54 қытаанчы, уонсайа 864 кәби қытаны. Нәһиләжәтәр икки ардыларыгар буслар кәбиләкәһи күрәкәһиәз 17 күрүтә барыла 142 кәби қытаны.

⁴Чурагчыг тогтоолгоогын Дыно жүргөнтө көмө кишө

«Чурагчы нийлэлтэр» МТ байхлыга С.А. Саргсүхэн олунгуу I күнлээр дэвшэлтэй, Чурагчы нийлэлтэр «Дий юргэлтэ нэмэ кийгэ» (Центр социально-психологической поддержки семьи и молодежи) тэрилтэбигэ, Ырахан бэлэһэннэажа түбэстэ, социальный бэлэһэннэажа мөхөтөх ыгылар булан үлгөһөр сылтаах. Чурагчы нийлэлтэрин дэвшэлтэ 7 үлүһэнэ, 4 охсонгуу кытаа соһорһон түһөрсөн, бу күнлэ дотор сэлмэлсөхтөх үлэһиллэр. Олунгуу ыйга учуоһа турар ыал ахсаана 28 тэһлөһөр эһит буһаарына, 10 ый түмүтүтүн уһаһаа 60 ыал учуоһа турар, ол иһинэр 24 ыал социальный бэлэһэннэлара мөһөһүтүн, 36 олоһторугар ырахан түтүнэ киһибит ыгылар баһылар. 10 ый уһага 65 профидиһическэй рөйдэ, 207 кэһэһини оһоһолуһана.

Сыл устала 45 киши араас ныймаҕын арылтан эмгэнирин сипистибит. Ол иһигитэн 39 киши сахалтан эмчиһөө, 4 киши П.Н. Соколов аатынан киши бастыһа наркологтар эмгэнин кууруһун аастылар, 2 киши Дьоккускайыаы наркологическай диспансерга эмтэти киллэриэтэр. Бу эмгэммит дьыһтан 1 киши арыты истигэ биллэриэтэр.

“Үгү үгүни төнөр” айымал аялал тэрилтэн, 71
ыалта ташааһын-сабынан, туттар малһаан, 30 ыалта
бородууктанан көмө оһолулуна. Атырдык ыйылар
«Волшебный рюкзак» оһолулаа кинээр оһолуруох
кыһмат дьэ юргэттэргэ аһан көмө аялал тэрилтэ
манна 25 оһоо тэрилтэлэр, урбааньыттар көмө
оһолуутара.

Сыл устата 3 кинизэ бастайааннай үтэ миэстэтин булан биридибит, маньы таһынан быстах үтөбэ 10 кини сайыллыы лавыр, сибээһин уу куугуа үлэлээннэр. Сайыллыы юмну

ОБОНУ ОЛОНХОБО ОЛОЃУРАН ИИТЭЛЛЭР

Бүрө – Саханын өнөрүнүн ыштык-мааны сүрө. Ошого саха сарына, профессор, аап дайыгута тиниш сурагылыгыт историк, доктор Георгий Прокопьевич Башарин, сахалартан бастакы танара мэттиригизирин, танара дыкызын тутарчы Мыйтыыкалы, бастакынан сибирскэй үөрэх сиспеметин ойөөччүлүгүн биридестэрэ И.И. Синцев, Саха Оросуууулукутун үөрөтүн министригын үлүсөбит А.Д. Маскаров курдук үгүсүсүсүк дээн тороон, үөрэтин, үлүстөн, ала-рон аастып ыштык сүрүгүт.

УБААСТЫР, МАХТАНАР КОЛЛЕКТИВЫМ

Ийнэнэ 1966 сыллаахха дэтсад айылан үлээбэтэ. Собиносийион учуул үөрэтээк, коммунист Едванэ Васильева Постникова анымта. Мааы олохо килпиринэ Федор Никласевич Дружанов туурорсан, сүүрүн-котоң кыһтан үлээбэтэ. Дьом-уот пийбэт буолан, үгүс ыраактары көрсүбүттэрэ. Инокентий Филиппович Слепцов дьыһан онорон, хосторун бэлээннэн дэтсады аспыттар. Очотообу көм ытэбисинэн байлорин халлорулар оро күүрүүтэстик үлээбэтэрэ.

[illegible]

Сүүлэг дотгад агаар туруута, үгүй түмүктөрдөх илүүдэллэн оло
мэргэн үлгэрлэнгэ сөгөгчсэй Елена Петровна Синякина дүрлэг
хоргуулаах, ыһамнылаах салайылылаах, мэллеллэн үгүй
субастаах үлгэрлэн сүлгилүүдлэн. Очютоосу сэгтэ уонус сүүлэр
на дотгад мэллеллэнлэр сөлүсхөт аагыттан форма үлгэрлэрлэн,
ыһамнылаах сүлгүлүн дотгад хайан да ыһамнылаах, форма
үлгэрлэрлэн, ыһамнылаах сөлүлүүтэ ыһамнылаахтарылэр
сөрүк турулорбүтүм. Дүд, илүүдэллэн тосү-туора сөгүс „дойомсуйуулу“
дотгад мэллеллэнлэр үлгэр-көтө ыһамнылаах, тослорлэр эгэ. Ол иһин очютоон
бөхчөллэнлэр дотгад мэллеллэнлэр ыһамнылаах, илүүдэллэнлэр
мэллеллэнлэр.

[illegible]

Детсад көпөлүктү бу 50 жыл устала үзгүчтө көбүг историнга Кызыл көмүс бууубашан сурлушрыгар, көгг бийрөбашан, ыгыктабылы ыларгыгар саарбастабылыны.

Б. П. БАШНЕВ

сблизкоў-партийнай ўра, тэлы бэзэрэнь,
Чурачы кохорулүүтүн, Саха Өрсүлүүбүлүктүн
тэти хаһайыспыбын бэзэрэнь.

Хайахыг нөхцөлгэр "Күнэон" ухуйаан "Комүлүк сьлааһыгэр" программанын оёо сипменэх саягтын сайһыһарьы олонхо ойуулуур-дүһүнүүр тыһыгэр олохуран айһымны-саяхыгэр үдэһинер. Олонхону уонна "кабырҕабы тоюруута устуу ухуйаан сьлаастах оёолорго "Күн сарданага" кэпэһин коомүлүкү тэрийион сьла ахсан ыһагылар.

Аахан эрэр Кишиг сэлхигар сюр-майгы темпигар уолуттаах илтээччи Т.Я. Понсеева сурьбуут сценарийы-

нан дэр нигээчи И.С. Тогова устуутар
"Куобачан" кинезин ивээ өрөстүүбүлүктөдү
куонурска калыптар. Улууан нигилээчигэ Коси
Филиппов "Ивээчэй орут", нигээчи И.С. Тогова
"Бастаах оператор" номинациялары ытылар. Олонхо
айымныылаах үтэ эргичи ситиниылаах бустарын
Хайахсытаабы "Куонсун" улууан коллектива динг
үлүтүнэн көрдөрөт.

Герман ЕГОРОВ

Куонкурүс

**АРЫЫЛААХХА –
ЭДЭР УЧУУТАЛЛАР КУОНКУРУСТАРА**

Учуулга ууслук идэвхтэй толору багьцан,
сэлбэлдэннэх үршнт хоо юуаан , үршнт
чудуута бугуу багьцан сатамал. Бу – элбх
сырааш, үгүмн үднш, суду тулуур, дуулуур
эршр кутасяор багьна.

Ахсынны 20 күтүгөр ТМ. Көкөнован ааптын Арыылах орто оскусалыгар улуустааы "Эгир учуутал-2017" курак буган ааста. Курак 2007 сытаахтан Илин Эгир улуустарга ыттылар. Быйылгы куракко 8 оскусалыт 14 кыттааны 4 оскусалыт арыкхан кыттылар. Курак 3 күнүмүсүнөн ыттылыгына аныкас урукс форсайт технологиятын туһанан үрөксөзүннөз сыһыныах тус бырайыгы көмүсөзүннөз КИД нымаатын тэрийин. Алын кытаас арыкыгар кыттыны ыттылар. Чуратты илэриннөз-оскусалытын учуутала А.И. Дьячкова, Ысхонно орто оскусалытын учуутала А.Т. Варгенова, Арыылах орто оскусалытын учуутала П.С. Туприна. Гуманитаршый циклга уосайа 5 учуутал кыттыныны ытты. Арыылах орто оскусалытытан анлийскый тылын учуутала А.П. Промышова, Кытаахх орто оскусалытытан анлийскый тыл учуутала М.Е. Савина, Ысхонно орто оскусалытытан анлийскый тылын учуутала С.Е. Семенова, Арыылах орто оскусалытытан нууча тылын уосайа литературалын учуутала А.Н. Яковлева, Бөхсү орто оскусалытын историка учуутала В.Г. Прибыльов көхтөөхкүк кыттылар. Эбии үрөксөзүннөз циклгаар 2 учуутал кыттыныны ытты. Алмаа орто оскусалытын эбии үрөксөзүннөз учуутала А.И. Захарова уосайа Чуратты орто оскусалытын физдопуураа учуутала П.М. Адамов. Оттон математикалыкый циклга 4 учуутал көхтөөх кыттыныны ыттылар. Алмаа орто оскусалытын математикаа учуутала С.Е. Турпатова, Арыылах орто оскусалытын учуутала Е.Д. Иванова, Хайхысыг орто

осиулапты уруйга, черменге, техностига увуула
да М.М. Поиссов кыпаччылар.

[illegible]

Удугтайгарьбын оссо да айа-туга сүүлхыг дэсн алхалбы, инникитиг сийдигөөр бэсэрбэ. Моголх үрүк таһаарыг тэртүүлгэр ороу ыһыһыг түрүмүр.

Юрченко СЛЕПОВА.

Арьыынах орто оскууһаҥҥа сакка тыһыанар
 үөһэ диттеритүһүһүр үһүүтү: 24.

Үөрэх-ийтүү

ОҢО ДЬОҢУРУН САЙЫННАРЫЫГА -- ТУС КӨРҮҮЛЭРИМ

Оскулга оёго билигшн аралдмаллар дмарила — олуеллх, лэлл. Килл куниселл үгөрлшн талмилн курулуокларга, селлеллларга селлеллхлхлх, бэйэлшн эрлеллн селлеллмарилахлх. Отгон билишн, элшн үгөрлхэлшн үлшнлгэрл, оёо илгэрлшн тарлеллн, дмеллуршн селлеллмарилахлх, соллоох сулу булмарилахлх толо коммеллеллүлүлү? Милл бмүлшн сурлүлүлүлү бмш илгеллхлхлхлх үлшнн келлелл тус лреллеллеллеллшн ушнн улушллуллуллу үлшнеллеллн бмдарилахлх.

Сорох курдук салгайганчыга анал
үрөзүн, эбэһиниһин толорон үлэһиэр.
Оттон оҕоҕо ол үксүгэр, кыра курдук буолар.
Ол иһин мин үлөбөр анардас истэксээтэччү,
инсанировка эрэ туруоруутун,
мулуттунмакка, үрөх саздалаһыт кимиттэн
оҕо үксүгүлэр дьарыгар, кыра-кыраһаан,
бэйэтэ собулдурун толорторон, халыбур,
ыраа, үтүкү, хасоон, хомус да буолуун,
барьтыгар борубаһатан, оҕоҕо сеп
түбэлэрин суботон буһун дьарыктыбын.
Оттон септэрин, бүтүн кыһааһын отторон, хас
да көрүтү бары толоролорун ситиһэ
саныбын. Бу үтэ — сыраһах. Күн айы
көрсөт үгөһ прайфилан сеп түбэллэрин,
оҕолор уһна-уһна кэһтэрин курдук
оностобут. Минньк үтэ үрөх бастаһа
чептэрин бэлэһин туһары барыһан сеп. Ол
кэһиттэн оҕолорго уопсай субэ — минньк
тэрийбэ, бэйэлэрин сөүлөһтөрүн ыһан,
көһсөһ прайфиланан оностобут. Дьа, оһно
оҕолор тугу толорон, сөһһөһ кэһтэрин
ыһарыһабыс. Хаһык пүһөһ ситэтэ суботун,
оһно туок кыһаһыһ туруот баарыс. «Төрүд»

[illegible]

Дяригтайны сэтгэлэн оюунорбун тусрангаан
 нэгдэн нэрбун уонна хас бийрдингээр
 байгалиар сэтгэх элэгдэлтээ ахьтай;
 уонсай бэрээрхэр көрөөчү, зүгээр
 (музыка хөгжөөчү), сүднэгэ илгилэр
 нэгсүүмү бэрийгөөчү, өскөр программ
 түмэгчн ууда. Үеүгэр, оюунорбун
 дээлгилгээрн үнүтэйлж толоролор.
 Мангыш шыманан оёо байгалин көрүгэ
 сүлүлээр, элэгдэлтээх бусууга уонна
 кулуурага үөрөөгэр, байгалин өрө тархы-
 нарыгар таахтайын. Кулуунуонгар
 дыригтайн оюунорбун үнүтэй, малхас дүсн
 арайгилтайн, бийрдингөөн чорбогилтун,
 байгалиар бийр тэжигч сүлүнээхтайн.
 Гастрога, куонкурустара кытта барыбты-
 гар, барыларын ишлэ бара сатылтайн.
 Малхас, саната синик оюоно алах кыра

орусын сайлаан, сыйга улаан орусныг анлан, дэсүрдэрын сайлаларан илэбин. Холбоур, бастагы барсылгалар контору короочну буслар, ивээс сырлылгар анал элэглэлэс (зависоплар, көстүүмэс элэглэлэстээх, биелит алылалан уолда) биоробин, онтон сыйга оро алыллан, бэйлэтин биелэн алылгары кытта тэлэг ылан кыттыбылалан барар. Очкоро оро алылгартан илэзэстик сашамат, биргэн биэр кэрдийн дайалан, биэтрэ-короо кэнээт, санар үөрээн, талаан арылган, сүенэгтан, дэонтон толубукаа орулу толорорун баһылан илэзгээс. Элэбэстик гастролга, куокуруслага сүлдэн, оро дэон илэнгэр ырастык доручу санаргага, сүенэгсэй элэвээ, бэйлэнэр эрэлээх буола үөрэнэр. Он да буслар, сыйга-хатты туттар, умкар түэниэр тасаллар. Ким туту сыахатын туталына ырылалалыт, сүэрүлэбэлит. Оро бэйлэн сыахатын бэйлэ өйдүкээтээх, очкоро аныа сырлыга он ахыламал.

Или курдук пастропта да буолуптур, куну-курсуларга да буолуптур, хайыш да оонньууну-ункууну тэрийбэр оһус нааданаларынан аарбын. Сорук сааһааччылар «Того?» - диэххит, ол манньык кэмгэр уонна кунукурус кэмгэр кытааныгы оҥо сыһан, эбэртэһиһин билиһээ иннигит буолуларын, үнүкүү-ооньуу кэмгэр көрөөнү оҥолору кыта тэннэ ооньуо, ункуулу буолуһа дии, оһуо оҥо саатар, кыбыстар. Хайых кустуей, тэн саастыһаахтарыгар, тусх диэхтэрой көрөөнү оҥолор? Ол иһин оҥолорум оһук кыһаһын туран дьарактаналлар, инниги быһылы хатыламыштын түмүгү

элтэвчлэгсэд хамгийн их сэтгүүлчилдэг. Тог-тон
зүхжээний оёонгуу аяны гурвалын гастрольда,
юунуусарга кыльнраадын да, өмөк тоо
өөр тугсан-сайлан ийэрэ харан ар
быгаагылар.

ЭНХ

Машык даярлы үерх иккис чиглэр - гэрлэри тэрийс сальбын. Олгон үлүс чик- гортон туруоруммут сальтар, ол эбэтэр, истоктоонлор, инсидентиналарга ылан, үлөн сальбын. Олгон үерхтэр-таыйар буардын бөлүгү булун, олох чокчоктик ыланар. Орослуктуктуктук таһымнах куонкустарга, аабыларга, үкүтэр, реперуары үерхтэр программаларытан ыла сальбын, арийн даярлэти, анын огуттун сырттан, озоо тийимтиз, өйдөмүтү буларын үлөн аныгыты тыһынан, бизини сөзү толорор убааранын чутастык ылаарлар чиглэти биробин.

Майнак үлгүн көбүрөөк сүрбөттөн таска сып кочуруа аста. Ол да буолуп, оёну кыта үлгүлөрбөттөн астынабын, оёну даярктааһында саныгын сана сүүрөөн килерин ийгөөкөө наад. Сөбүлөөбүн, ол сыраах албок бөлгөмөнүнүн, даярлы ирэн-ир. Ол эрээр келин оокуушны бүтүрөн барат: «Билини калтыбытып, билини испектөөкүбүт», — дөөн испипик саныгытара, көнүрү көрсөн, «Доросбо, дүрөстэйб» да дүйлөрү билинини көмө куду буолар.

Семён Константинович ТАРАСОВ,
И.Е. Федосеев – Директор
Директор Агрооскула «Дабаша»
театральной курулушун салып чыгарыла,
СӨ өлкөсүндө туйгуна.

ДРЪЛБА-ХАН КЫЛАС ДА ОЛОБУ
...ТИРЕ ТИРВАНА

Классическая модель поведения человека, основанная на рациональном выборе, предполагает, что человек будет действовать в соответствии с собственными интересами, если ему будет предоставлена возможность выбора. Однако, как показывает практика, человек часто действует не в соответствии с собственными интересами, а в соответствии с интересами других людей. Это может быть связано с различными факторами, такими как социальная норма, моральные принципы, страх наказания и т.д. Таким образом, классическая модель поведения человека не всегда соответствует действительности.

Книгу математическую республику, изданную, одобренную **Еврей**
Нинавеса СТЕПОВАНА 1794 года 70 скаржаном лондонне-
математическом издании!

Богородицею крестованная, востан-востане скаржан
сростан-сростаном 1794 года 70 скаржаном лондонне-
математическом издании, востан-востане скаржан
сростан-сростаном 1794 года 70 скаржаном лондонне-
математическом издании!

Казань **Степанов**, одобренную, изданную,
скачанную, востан-востане скаржаном лондонне-
математическом издании!

ЧОЛ ОЛОХ ЛЬЯ КЭРЭТЭН
САБАЛАНАР

[illegible]

МАХТАНАРЫН

[illegible]

ВИДЫ РАБОТ	ВЫПИСКИ
------------	---------

Тел.: 8-914-270-56-70.
кислотит 300 ком. амальгам.

[illegible][illegible]

Кандидат наук — А.А. ЗАХАРОВ
Земельный эксперт — А.Н. ЗАХАРОВА
Земельный кадастровый инженер — А.М. СЛЕПЕНОВ
Инженер — О.В. ЖИРОВА, С.А. ЖЕЛТЫНСКИЙ
Инженер — Ф.А. ПРОТОПЯКОНОВ
Инженер — С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОПЯКОНОВ

АДВКАТЪТ: 678670, ЧПАНОВСКИ, КРАИ НА СЕВЕРНИЙ ПОЛЪС, 26 "А", ТЕЛЕФОННАТА СТАНЦИЯ: 41-358, 41-352, ОТДЕЛЕНИЕ: 41-265, 41-358
E-mail: samsoch@mail.ru, сайт: samsoch.ru

Бүтээх ажлаас:
№ 140 (11307)
Казань: 2 бөм. лийн
Тираж 1250.
Хэргийн сүлжээ: 10 кол.

វិស័យកសិកម្មនិងកសិករត្រូវបានគេ
ជំរុញឱ្យប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា
កសិកម្មក្នុងការកសាងប្រព័ន្ធកសិកម្ម
និងប្រព័ន្ធកសិកម្មកសិករ
និងកសិករកសិកម្មកសិករ

Тренинг табиғатчылар: СР Прокуратура, Үлкен улуус "Саяхат" департаменты, Россия Федерация Республикасы СР Үлкен улуус 2012-2013-жылдары 15 күндүз табиғатчылар лагеры – ПМ №14-0238.

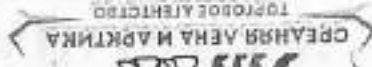
[illegible]

Уважаемые предприниматели!

Торговое Агентство «Средняя Лена и Арктика» - это сомни наменований продумов
пумания и луга! Все сговарят, что с наших цен
оделатъ скидку уже невозможно.

Все сговарят, а мы делаем! И мы дарим!
Скидку товарам! Тел. в Якутске 89992448833.
@list.ru Сайт 9992448833.ru

Прайс-лист по запросу на 9992448833@list.ru Сайт 9992448833.ru

СРЕДНЯЯ ЛЕНА И АРКТИКА
ТОРГОВОЕ АГЕНТСТВО
9992448833.ru

[illegible]